

Секція: Підприємництво**Стренковська А.Ю.**

*к.е.н, асистент кафедри маркетингу
Одеської державної академії будівництва та архітектури*

**ДИВЕРСИФІКАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ВИРОБНИЦТВА ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
ПІДПРИЄМСТВА**

Анотація. В статті розкривається необхідність впровадження процесу диверсифікацій сільськогосподарське виробництво, щодозволить господарюючим суб'єктам різних організаційно-правових форм оперативно пристосуватися до динамічної кон'юнктури спеціалізованих ринків, використовувати з максимальною результативністю ресурсний потенціал сільської місцевості.

Ключові слова: диверсифікація, розвиток, конкуренція, аграрний сектор економіки, ефективність.

Вступ. На етапі ринкових трансформацій аграрного сектора економіки проблема формування ефективного і стабільного сільськогосподарського виробництва, яке відповідало б світовому рівню та забезпечувало потребу споживачів у продукції сільського господарства, набуває особливої актуальності.

Постановка завдання. Динамічною силою розвитку економіки в країнах світу стало виникнення та формування такого явища як конкуренція. Вона змушує суб'єкти економічної діяльності постійно рухатися та самовдосконалюватися. Забезпечення конкурентоспроможності сільського господарства, особливо в умовах протікання трансформаційних процесів, які характеризуються надмірними ризиками та загрозами, спонукає допошук у якісно нових шляхів забезпечення сталого розвитку цих підприємств на основі

формування належного рівня їх економічної безпеки. Тому в сучасних умовах потрібно визначити основні завдання, реалізація яких дозволить досягнути рівня ефективності, що відповідає провідним країнам світу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стратегічний напрям розвитку ринкової економіки України та перетворення агропродовольчого комплексу на високоефективний, конкурентоспроможний сектор економіки держави, здатний інтегрувати у світовий ринок, вимагає пріоритетного вирішення економічною науковою та практикою господарювання комплексу проблем, пов'язаних зі сталим розвитком підприємницьких структур агробізнесу.

Досвід європейських країн надає можливість обґрунтувати, що впровадження сучасних технологій та високопродуктивної техніки у сільському господарстві вивільняє значну частку економічно активного населення, що є виправданим з економічної точки зору для сільськогосподарських товаровиробників, але не з точки зору соціальної відповідальності бізнесу та зайнятості населення на сільських територіях. Вивільнення економічно активного населення через реформування аграрного сектора економіки та впровадження сучасних технологій у галузі надають особливої актуальності питанню зайнятості сільського населення. У зв'язку з цим необхідність видів несільськогосподарської зайнятості полягає в створенні альтернатив для працевлаштування жителів сільської місцевості.

На нашу думку, одним з напрямків розвитку несільськогосподарської зайнятості, може бути використання принципу диверсифікації діяльності в сільській місцевості. При цьому впровадження диверсифікації в сільськогосподарське виробництво є беззаперечно допоміжним, а то й головним фактором забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства.

Постійний пошук раціональної моделі виживання і подальшого розвитку сільськогосподарського підприємства в умовах мінливості кон'юнктури в частині споживчого попиту і освоєння вигідних товарних ніш на ринку

обумовлюють зростання ролі диверсифікації виробництва як фактору протистояння ринковим катаклізмам, коливанням споживчого попиту [1].

На думку економістів-аграріїв [2, 3], диверсифікація діяльності аграрних підприємств пов'язана як із урізноманітненням сільськогосподарського виробництва, так і з розширенням сфери несільськогосподарської діяльності на селі, виступає мультиплікатором нових робочих місць і можливостей одержання доходів, що, зважаючи на обмеженість економічних процесів на селі, є ключовим елементом сільського розвитку.

Сутність диверсифікації в сільському господарстві укладається в тому, що вона надає можливість підприємствам, різним за організаційно-правовій формі власності, пристосуватися до сформованої кон'юнктури спеціалізованих ринків, які гостро підвержені зміні попиту-пропозиції, та впливати на нього. Тому в основі диверсифікації покладено прагнення підприємств до пошуку торгової ніші, яка забезпечить максимізацію прибутку, необхідність витримати умови нерівномірного розвитку економіки – швидкого зростання одних галузей, занепаду або стагнації (застою) інших, підвищення стійкості в конкурентній боротьбі, зменшення можливих виробничо-господарських і фінансових ризиків [2].

Диверсифікацію в аграрному секторі економіки застосовують з метою: зменшення ризиків, збільшення виручки підприємства, розширення номенклатури продукції, забезпечення більшої стабільноті результатів та уникнення коливань в одержанні прибутку, освоєння нових виробництв, тощо [3].

Правильне формування стратегії і тактики сільськогосподарського підприємства визначає тип диверсифікації, особливості спеціалізації, концентрації і інтенсифікації виробництва.

Результатом диверсифікації агропідприємств в несільськогосподарській сфері може виступати будівництво житла для сільських мешканців, зайнятих у виробництві, що є основною рушійною силою для розвитку сільських територій, добробуту населення, забезпечення продовольчої та екологічної

безпеки та економічного зростання. До факторів, що суттєво впливають на процес диверсифікації діяльності сільськогосподарського підприємства в сфері житлового будівництва відносяться:

- низька рентабельність операційної діяльності сільськогосподарських підприємств;
- кризовий стан сільськогосподарських підприємств;
- відсутність ресурсів підвищення заробітної плати;
- зниження якості робочої сили;
- стагнація ринку;
- впровадження обмеженої кількості передових промислових технологій;
- використання старих технологій виробництва;
- втрата підприємством можливості отримати додатковий прибуток
- потреба в використанні запасу капіталу.

Основними мотивами диверсифікації діяльності сільськогосподарського підприємства виступають як економічні (розширення частки ринку і завоювання нових ринків і т.д.) так і соціальні (збереження та створення нових робочих місць, задоволення потреб сільських жителів у комфорному житлі); фінансові (розподіл ризиків між великим обсягом виробництва і фінансова стабільність); стратегічні (пристосування до кон'юнктури ринку, економічна стабільність і фінансова стійкість підприємства).

Потреба у диверсифікації аграрного виробництва викликана також передумовами соціально-економічного характеру, інтенсивним зростанням безробіття у сільській місцевості та зосередженням значної частини економічно активного населення у особистих селянських господарствах. Зайнятість в них носить вимушений характер, не забезпечує повного використання трудового потенціалу і не гарантує достатнього рівня доходу, що дає підстави вважати її однією з форм прихованого безробіття на селі. Це визначає нагальну потребу у створенні нових робочих місць та забезпечені продуктивної зайнятості сільського населення. З даних позицій диверсифікацію діяльності сільськогосподарських підприємств слід розглядати у контексті

диверсифікації економічної діяльності в сільській місцевості, що традиційно сформувалась як аграрна.

Висновки. Таким чином, шляхом диверсифікації сільськогосподарського виробництва можна вирішити проблему щодо створення сприятливих умов для розвитку об'єктів житлово-комунального та соціально-побутового призначення на селі, що зупинить процеси занепаду села. А також ефективне функціонування суб'єктів агропромислового виробництва, в цілому, та сільського господарства, як його системо-утворюючої складової, є запорукою стабілізації розвитку національної економіки; гарантує регулярність отримання доходів та підвищення прибутковості діяльності АПК; сприятиме реалізації загальнодержавних пріоритетів із забезпечення сільського населення житлом, підвищення його рівня зайнятості та вирішення соціальних і матеріальних потреб.

Список літератури:

1. Пелих В.В. Стратегія диверсифікації аграрного виробництва в сучасних умовах // Modern problems and ways of their solution in science, transport, production and education: матеріали електрон. версії наук.-практ. конф. (Sworld, 18-29 June 2013). URL:<http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/economy-213/business-economics/-and-production-management-213/18387-213-914>(дата звернення 30.10.2014).
2. Ткачук В.І. Диверсифікація сільської економіки: соціально-економічний ефект // Економіка АПК. 2009. №4. С.129–132.
3. Зоренко О.В. Диверсифікація аграрного підприємства: сутність, напрями, види // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. 2005. № 1. С. 144–147.